

LENT A FÖLDÖN

Soha nem mutatkozott be, és én valamiért nem éreztem helyénvalónak megkérdezni a nevét. Ő sem kérdezte meg soha az enyémet, talán úgy érezte volna, azzal már idekötné valami. Attól pedig mindennél jobban ódzkodott. Nekem kellett volna kiszűrnom őt, hisz a zavart arckifejezésével rettenetesen kirítt az Egérlyuk vendégei közül; ő azonban megelőzött, egy színtelen este egyszerűen odaült mellém, még csak meg sem kérdezve, hogy szabad-e ez a hely. Nem tudhatott rólam semmit, ahogy erről a helyről sem. A mozdulatai ennek ellenére tökéletes helyismeretről árulkodtak, csak az arcán ült olyasféle állandó zavar, ami ennek a helynek a vendégeire nem volt jellemző.

Hosszú évek során alakult ki ez a szokásom, hogy minden kedden nyolckor eljöttem ide; azt sem tudtam, mennyi éve már, az egésznek semmi köze nem volt a tudatossághoz, sokkal inkább valami átláthatatlan, arctalan hömpölygéshez. Mindenkit bútordarabként kezeltem itt, magamat is beleértve, és nem vártam el senkitől semmit; épp ez adta meg ennek a szokásnak a kékjét. Ebbe a nagy, békés feloldottságba érkezett meg ő, a kissé esetlen, kimért, valamiért mégis magával ragadó mozdulataival, vaskosságában is törékeny testével és a szokatlan ábrázatával.

Már a legelső alkalommal arról beszélt, hogy nem maradhat itt. Úgy tettem, mintha nem érdekelné, hisz játszanom kellett a szerepemet, nem hagyhattam magamat azonnal kizökkenteni. Nem nézett rám, csak egyetlen-egyszer, amikor elkérte az öngyújtómat: azzal a mozdulattal csúsztattam oda neki, amivel kiskamaszok nyúlnak a randira hívott kislány combja felé, hogy az utolsó pillanatban visszahúzzák a kezüket. Elment a kedvem tőle, hogy rágyújtsak: ez szokott lenni az egyetlen este a héten, amikor cigiztem, ügyetlenül, ám annál nagyobb élvezettel, előttem a sörrel és a féldecivel, zsidbadtan bámulva a kavargó füst homályába. Most ő hívta életre ezt a homályt előtünk, és arról beszélt, megint nem tudja, mit keres itt, mert ennek a helynek sincs számára semmi mondanivalója, ahogy az összes többinek se. Kiábrándultságában is volt valami kifinomultság, még ha ezt először röstelltem is bevallani magamnak. Lopva pillantgattam feléje; amikor megmozdult, hogy a szájához emelje a kezét, mintha húzott volna magával valamit,

egy láthatatlan terhet, ami oda volt láncolva minden egyes tagjához. Mielőtt távozott volna, még egyszer elismételte, nincs maradása ezen a helyen.

Másnap szerda volt, és én ott ültem az Egérlyukban, mintha hirtelen kinyílt volna előttem egy ajtó, aminek a létezését eddig nem vettem tudomásul, s most beléptem rajta, akár egy másik világba. Új arcokat láttam, új bútordarabokat, akik ugyanolyan nyüzögtek és álságosak voltak, mint a keddiek, de ők a szerdai komédia szereplői voltak, és nekik ez szabta meg a viselkedésüket, a mozdulataikat, az arcrángásaikat. Más csapos szolgált ki, akinek az arcán máshogy virított a ború, és máshogy sistergett a gyanakvás. A helyemen azonban nem ült senki, letelepedhettem, és ő nemsokára megérkezett, amire én kissé megrezzenem, persze csak odabent, mert kívülre meg kellett őriznem a polírozott higgadságot. Arra gondoltam, és ez ellen nem lehetett tiltakozni, vajon tényleg átesik-e mindenki ezen, ezen a megfoghatatlan dolgon, amikor a várakozás akkorára duzzad, hogy nincs szükség semmi másra, és a várakozás bekebelezi magát a beteljesedést is. Most már egymásra tudtunk nézni, bár nem a szemébe, inkább a kezére esett a tekintetem, és nem tudtam eldönteni, a tekintetem-e az, ami ilyen finoman remeg, vagy az ő vaskosságában is törékeny keze. A szavai ismerősen csengtek, mintha rajtuk nőtettem volna fel, mintha anyatej helyett is az ő szavait szívtam volna magamba. A hely, ahonnan idejött, teljesen más volt, mint ez, mégsem különbözött tőle semmiben, mondta, persze, tette hozzá, épp azért ült be ebbe a kocsmába, mert azt akarta, hogy egy semmilyen helyen ülhessen, amitől nem kell elvárnia egyáltalán semmit. Miközben beszélt, miközben a szavait, amelyek olyanok voltak, akár a kifejt-hetetlen borsóhüvelyek, elém helyezte, mintha valami pókfonál ragadt volna az arcomba, mint amikor októberben belegabalyodunk a láthatatlan ökörnyálba, és hiába simogatnánk le magunkról, valamennyi mindig ott marad belőle.

Nem tudom, hogy történt, hogy kerültünk egyszer csak a sötétségbe, azok közé a tárgyak közé, amelyekkel körülvettem magam az életemben, de soha nem szántam nekik valódi szerepet. Ott álltunk, és minden egyes mozdulatunk olyan volt, mintha egy viszkető testrészünkhez kapnánk, de amikor odaér a kezünk, már teljesen máshol tör ránk a viszketés. Ott álltunk egymás mellett, a lakásban, ahova minden nap hazatértem, már időtlen idők óta, és ahol soha semmi nem várt rám. Egymáshoz érhattünk, nem kellett, hogy ez most elmaradjon, ám nekem meg kellett várnom, amíg még egy lépést megtesz felém; talán gyáva voltam, és ürügyeket kerestem erre a gyávaságra, de megtehettem, mert megbíztam benne. A hatalmassá terebé-

lyesedő várakozás maga volt ez a bizalom. Eljött másnap is, és én egész nap úgy készültem arra a pillanatra, mint a cirkuszba induló kisgyerek. És meg is kaptam a legnagyobb attrakciót, ami minden elképzelésemet felülmúlta: megmutatta nekem a titkát.

A bútoraim, akár egy tapintatos, jól nevelt közönség, lélegzetviszafojtva bámultak bennünket a sötétben. Ahogy hozzártem a meztelen hátához, megremegett kissé, és én egy pillanatra visszahúztam a kezemet. Átsuhant rajtam a gondolat, hogy nekem is le kellene vetnem az ingemet, de a következő pillanatban ezt már nevetségesnek éreztem. Erőt vettem magamon, és újra megérintettem, végighúztam az ujjaimat a gerince vonalán, majd gyengéden a lapockájához nyúltam és az abból kinyúló, diszkréten a hátához simuló nyúlványhoz. Kissé érdes volt a tapintása, de nem sokkal érdeesebb, mint a hátáé; érezni véltem a bőr alatt futó apró hajszálereket, amelyek kétségtelessé tették, hogy a nyúlványokban élet van, nem csak holtta gémberedett tévedései a természetnek. Amikor újra elém tárult az arca, minden eddiginél zaklatottabb kifejezést láttam rajta, ami ellen azonban szemlátomást nagy erőfeszítéssel küzdött. Tetőtől talpig elárasztott a gyengeség minden egyes apró porcikája iránt, ami alól nem képeztek kivételt ezek az angyali szerszámok sem, amelyeket az imént a saját kezemmel érintettem.

Szó sincs semmiféle csodáról, mondta ugyanazzal a csüggedtséggel, mint korábban, ami mögött fojtott elevenséget éreztem. Ne kérdezzem, hogy akkor micsoda, tette hozzá, sok variációt hallott már eddigi élete folyamán, de egyik sem több olcsó dajkamesénél. Az orvosok, ahogy mondani szokták, értetlenül álltak az eset előtt, a szülei hiába vitték egyik helyről a másikra, sehol nem kaptak kielégítő magyarázatot. A hír persze korán kiszivárgott, már kétéves korában tudott róla a széles környék, hogy azok a furcsa kinövések a hátán semmire nem hasonlítanak jobban, mint valódi szárnyakra, még ha nem fedi is őket toll; akkortól misztikusok és ezoterikusok és vallásalapítók és próféták hada kajtatott a nyomában, és azt várták tőle, mutasson be végre egy jelet, tegyen tanúbizonyságot a kiválasztottságáról. A szülei, akik világéletükben tisztességes és rémült emberek voltak, majd belerokkantak az aggodásba, de leginkább talán amiatt aggodtak, hogy ha ez így megy tovább, el kell hagyniuk a lakhelyüket, fel kell borítaniuk az egész eddigi életüket. Mégsem maradt más megoldás, mert attól még jobban tartottak, hogy egy kockázatos műtétnek tegyék ki a fiukat, akin egyébként ezen az apróságon kívül semmilyen más rendellenességet nem lehetett felfedezni: rendesen fejlődött, mint a többi vele egykorú gyermek. Végül mégis megtették a kedvéért: továbbálltak; és tulajdonképpen

akkor kezdődött az egész, mert onnan már nem volt megállás. Úgy nevelték a fiukat, mint egy teljesen normális gyereket, a környezete azonban el-lenszegült: nem tudtak rá máshogy nézni, mint egy nyomorékra. Hogy ugyanúgy teljesített, mint bármelyik hasonszórú gyermek, senkit nem érdekelt; hogy átment minden szokványos gyermekbetegségen, és a szervezete erős volt, az esze pedig vágott, senkit nem érdekelt. Nem tudtak rá máshogy pillantani, mint egy nyomorékra, aki csak ideiglenesen van köztük, s ha majd végre eltűnik, akkor áll helyre minden. Ő ezt nem bírta soká, s amint megtehetette, mert elég erős lett hozzá, elindult, akkor még nem sejtve, hogy a terhét mindenhova magával kell cipelnie a világban.

Miközben szó sem volt semmiféle csodáról. Egy pillanatig sem érzett magában semmiféle varázserőt. Nem vagyok angyal, mondta, és erre akkor jöttem rá igazán, amikor érteni kezdtem a többieket. Akik mindig, mindenhol ugyanazzal a megvető tekintettel néztek rám. Már a legelején kiszűrtak, elég volt egyetlen kurta pillantást vetniük a testemre. Nem láttak be a ruha alá, de azt látták, hogy rendellenességet hurcolok magamon, és mint-ha megsúgta volna nekik valami, mindannyiuknak, hogy egy förtelmes csodatételre készülök.

Hogy el akarok szakadni a földtől.

Ekkor hosszú szünetet tartott, mintha csak azt várta volna ki, hogy a bizsergés hullámai újra és újra átvonuljanak rajtam, tetőtől talpig. Magam sem értettem, miért nem ugyanazt érzem, mint a többiek, kerestem magamban a megvetést, mert azt talán egyszerűbb lett volna feldolgozni. Erőt akartam venni magamon; a következő este szándékosan nem jelentem meg a kocsmában, hogy végre elszakítsam magamat tőle, és megértse, hogy én sem vagyok kivétel. Egész este másra sem bírtam gondolni, csak arra az érintésre. Mintha egyszerre érintettem volna meg az összes sejtemmel. És a következő este megint ott voltam, és ő is ott volt, és olyasmi történt, ami addig még soha: mosoly suhant át az arcán, és éreztem, hogy ugyanez a mosoly tesz élvezetes erőszakot az én arcomon is, hiába tiltakozom ellene erőtlenül. Néztünk egymásra, azzal a nézéssel, amivel csak azok tudnak, akik a saját titkaikat magukban egy másik titkaira cserélték le. És megint elmondta, nincs itt maradása, tovább kell állnia, mert mindez elviselhetetlen a számára, a végsőkig elviselhetetlen, és minden egyes perccel sokszorozódik az az őrzítő kín, amivel ez a hely gyötri őt.

Aznap este érezni akartam, hogy valóban nincs szó semmiféle csodáról, s ő, némileg röstelkedve ugyan, de bebizonyította. Itt is, az én otromba lakásomban is otthonosak voltak a mozdulatai, és ezeknek a mozdula-

toknak az árnyékában a sajátjaimat sem éreztem annyira sutának, mint rendszeren.

Másnap, ahogy jöttem magammal szemben a kirakatokban, a lifttük-rökben, a hétköznapi kénytelen-kelletlen szembesülések színhelyein, kissé sápatag, de állhatatos mosolyt láttam ennek a csapzott hajú, szederjes arcú harmincas emberfiának az arcán, mintha egy szépülő családi film tévesen instruált statisztája volna, aki véletlenül és átmenetileg öntudatára ébredt. Úgy éreztem most a testrészeimet, mint addig soha, és azt éreztem, mintha távolodnának tőlem, mintha a testem eresztékei feloldódnának, és a végtagjaim egyre gyorsuló iramban elsodródnának tőlem. A súlytalanság lehet ennyire alattomosan bénító. Még itt volt a közelemben a karom, de úgy éreztem, egyre csak távolodik, és hamarosan végleg elszakadhat tőlem. Mindezzel azonban utáltam foglalkozni, mert váraкоztam, és e mellett a váraкоzás mellett minden végtelenül nevetségesnek és jelentéktelennek tűnt.

Ő azonban nem állapodhatott meg. Tudtam, hogy ő is váraкоzik, és ugyanaz a mosoly ott virított az ő arcán is, a szokásos zavartsága azonban nem tűnt el – mindvégig hadakozott a mosollyal, és hol az egyik, hol a másik kerekedett felül. Nagyrészt ez határozta meg az estéink hangulatát is. Olykor nem tehettem mást, csak hallgathattam, még akkor is, ha épp egy szót sem szólt, csak némán vívódott, és ekkor már kezdtem érteni, hogy ezek a pillanatok, a közösen megélt pillanataink tényleg csak röpké rebbenései a mozdulatoknak, tekinteteknek és érintéseknek, s túl rajtuk ott van az ő igazi harca.

El kell jönnie az időmnek, mondta, és furcsán gomolygó düh ült ki az arcára, mert ha nem történik meg, akkor mi végre az egész, az egész mindenség, egyáltalán, ez az istentelenül nagy kavargás? És ekkor már értettem, hogy amivel küzd, az, bármennyire hihetetlennek tűnt is ez elsőre, tényleg a hite, és amikor arra gondoltam, nekem ez hihetetlen, a következő pillanatban mindjárt arra kellett gondolnom, hogy nekem soha egyetlen pillanatig sem volt ott a hátamon semmiféle szárny, amivel egyszer akár a levegőbe emelkedhetek. És ő azt mondta – ekkor talán már látta, hogy belegondoltam –, hogy az ember sosem tanult meg repülni, ez az álom, az ember legnagyobb álma, sosem teljesülhetett, sem Ikarosz, sem Leonardo nem tudta teljesíteni, és a legkevésbé a nyugati technokraták, akiket kezdetben nyilván ugyanez vezérelt, a repülés álma, de ez végül a felejtés kódéba veszett, és unalmas pótszerekkel próbálták elfedni a hiányát. Itt elhallgatott, és lehorgasztotta a fejét. Nem nézett körül egyszer sem az otthonomban,

engem nézett csupán, de a vége felé már engem is alig, a zavar egyre élénkebb és hatalmasabb lett az arcán.

Egyetlen-egyszer láttam őt fényes nappal, amikor korábban érkeztem haza a munkahelyemről, és épp az Egérlyuk mellett haladtam el, és ő ott toporzékolt nem messze a sarkon, és hiába nézett felém, és én őfelé, nem vett észre, mert annyira lefoglalta a toporzékolása. Nem tudott mit kezdeni magával, és minden egyes mozdulatában ott volt a kudarc okán érzett kín, hogy ez igazán soha nem változhat meg. Nem az volt a legnagyobb baj, hogy nyomoréknak nézték, hanem az, hogy igazuk volt.

Nem köszönt el tőlem, pedig titkon reméltem, hogy legalább egy pillanattal adózik annak a bár remegve kívánt, de rettenetes pusztításnak, amit elvégzett bennem. Persze, meg kellett értenem, hogy továbbáll, mert a kudarc szelleme egyre csak hajtotta. Hogy itt hagy egy másik férfit, aki előtt ezzel minden további út lehetőségét végleg elvágja, kívül maradt a horizontján. És a történetnek ezzel óhatatlanul és jótékonyan vége szakad.